Vierde Jaer. Nr 14. Zaterdag, 4 April 1857.

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschynt eens per week. 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de We J.-P. COLLÉE, boekdrukker en uitgever van dit blad, groote markt, nr 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoncen, geld, enz, moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement vooraf betaelbaer is bepaeld op 5 fr. per jaer.
» » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk . . . . . 20 centimen.
De aenkondigingen, per drukregel. . . . 15 »
De reklamen » » . . . . . 25 »

By het zenden van aenkondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven, genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 4 APRIL.

Onder de aerdigheden die men uitgevonden heeft om het bestuer moeijelyker te maken en nutteloos werk te leveren aen de bedienden, kunnen wy in eerste linie stellen de berekeningen of statistieken, die men in byna al de ministerien doet beoefenen met meer iever dan verstand, en zulks wel om te gehoorzamen aen een slach van mode 't welk de bezonderste Staten van Europa beheerscht. Aldus is 't dat, by gevolg dier berekeningen, men hier en daer, en onlangs nog te Brussel, een Congres heeft zien byeen komen, 't welk ernstiglyk beraedslaegt op den uitslag van opgaven die hoegenaemd geen anderen grond hadden dan de inbeelding van den ambtenaer die ze had opgemaekt.

Aen de bedienden van 't ministerie van justitie, vraegt men hoe veel uren deze of gene regter gezeteld heeft; hoe lang het openbaer ministerie gesproken heeft in burgerlyke, korrektionneele en krimineele zaken, enz., vernuftige inlichtingen voorwaer, die ons herinneren de woorden van Racine in zyne schoone komedie: *les Plaideurs*.

..... Dit qu'il sera fait rapport à la cour
Du foin que peut manger une poule en un jour.

En inderdaed, zoo gaet het nu ook: men zou wel willen weten hoe veel hooi een kieken in éénen dag eten kan.

Maer is het bestuer der justitie onder dit opzigt nauwziftig, het departement van binnenlandsche zaken is zeer komiek, en het vraegt aen de burgemeesters der gemeenten de drolligste dingen der wereld: tweemael per jaer heeft het grootste deel dier ambtenaren de eer van te zeggen dat er in hunne gemeente geen leden van het Eere-Legioen noch geene gedekoreerden van het Yzeren-Kruis verblyven; maer dat is nog het schoonste der historie niet: men wil weten waer van elke overleden gestorven is. « Nu, heeft een achtbaer lid, in de zitting » van het Senaet van 24 dezer, gezegd, ik zal het beken- » nen, dikwyls heb ik aen myn eigen gevraegd, waervan » ik dezen of genen myner ingezetenen, dien ik kwam » te verliezen, zou doen sterven hebben. Is hy dood van » eene borst- of maeg-ziekte? Ik besliste er over zoo het » my goed dacht, en myn secretaris schreef het op, » want gy weet het, MM., te lande sterven er veel menschen eer zy eenen geneesheer hebben kunnen raedplegen. » Hier onderbrak M. de Tornaco den spreker, om te zeggen dat de geneesheeren het zelve niet wisten; en de redenaer antwoordde dat hy het ook alzoo meende, maer aengezien er in het Senaet verscheidene geleerde doktoors zetelden, hy het niet had durven zeggen.

Men vraegt ook elk jaer aen de gemeentebesturen hoe veel hektaren tarwe, rogge, aerdappels, haver, boonen, enz., er ingeoogst zyn geweest. De sekretaris, gelast met daer op te antwoorden, heeft andere zaken te verrigten, en daerenboven weet hy zulks op verre na niet. Hy kan het, zult gy zeggen, aen de boeren doen vragen; ja, maer de landbouwer mistrouwt zich altyd van dergelyke kwestien, en hy zegt maer wat hy wil kwyt zyn. Doch het gemeentebestuer neemt zoo veel moeite niet, en zie hier hoe de zaek gebeurt. 'T is een lid van het Senaet dat spreekt: « De burgemeesters zouden, volgens de » opgaven der landbouwers eene nauwkeurige berekening kunnen opmaken; maer zy wachten zich hier » van: zy gaen by hunnen sekretaris neêrzitten, en » daer moedig aen, al gekkende, beraedslagen zy of men » 10, 15 of 20 zal schryven. Gemeenlyk valt het uit » zoo het kan; en nogtans, wanneer deze aldus ingewonnene inlichtingen in het ministerie van binnenlandsche zaken toekomen, worden ze er aenveerd als » artikels des geloofs. De geleerden voegen die geheiligde » cyfers byeen; zy verzuimen er niet één deelken van, » en nogtans in gansch dit werk is er maer ééne zaek » zeker, deze dat het land bedrogen is. »

Bemerk wel dat het een burgemeester is die aldus spreekt, en wy kunnen getuigen, door eigene ondervinding, dat het aldus gaet in byna al de gemeenten.

Die inlichtingen in het Senaet zoo openhertiglyk gegeven, schynen grooten indruk gedaen te hebben op M. De Decker, minister van inlandsche zaken: « De be- » kentenissen van M. Neef, zegde hy, komen het min of » meer vast geloof doen wankelen, 't welk men nog » hebben kon in de opgaven der statistieken. »

Wat men daeruit moet afleiden, is gemakkelyk om zeggen, en wy bevelen het byzonderlyk M. De Decker aen. Spaert het geld dat ge aen de statistieken verkwist, gy zult de besturen een grooten dienst aendoen en aen 't land veel te leurstellingen vermyden.

Mogt die raed aenhoord worden!

De *Gazette van Gent* maekt de volgende bemerkingen over het budget van oorlog:

« De *Moniteur* van gisteren bevat twee koninklyke besluiten, die de bekrachtiging medebrengen van twee wetten, welke wy opregt verplettend voor het land vinden, namelyk degene waerby het budget van oorlog voor voor 1857 bepaeld wordt op de som van *drie-en-dertig millioenen vyf honderd zes-en-tachtig duizend zeven honderd twintig franks*; de tweede waerby het aendeel van elke provincie geregeld wordt in de ligting van 10,000 mannen voor de milicie.

» Wy hebben het herhaeldelyk gezegd: het budget van oorlog is een kanker voor ons land; het is onbegrypelyk dat byna een derde van 's ryks geldmiddelen verzwolgen wordt voor een leger van een landeken, dat door de traktaten in eenen eeuwigen vredestand geplaetst werd, en waer er mogelyk nooit een geweerschot tegen vreemde vyanden zal gelost worden. Die geldopoffering is nog onbegrypelyker wanneer men nagaet, hoeveel noodzakelyke en dringende instellingen en verbeteringen er nog tot stand moeten gebragt worden voor onderwys, handel, wegen en rivieren, en honderde andere nuttige dingen, waervoor er jaerlyks middelen gevraegd worden, en op welke vragen jaerlyks het onverbiddelyke: « Er is geen geld! » voor antwoord volgt.

» Over eenige jaren was de groote hefboom, waermede men de gunst der kiezers afsmeekte, de belofte van spaerzaemheid in alle bestuertakken in te voeren; dit programma was gewist datgene, hetwelk beste met de volksbelangen overeenstemde, doch allengs is het, by de woeling der partyen uit het oog verloren geworden en sedert een drietal jaren worden er kredieten op kredieten gestemd om de diplomatie en het leger op eenen voet te brengen, die verre boven den rang en boven de behoeften van België verheven staet. Het is gewis aengenamer te schitteren door nuttige volks-inligtingen, dan door den glans onzer diplomaten in den vreemde en door de talrykheid onzer legers op de exercitie-pleinen. »

Het wetsontwerp door den Senaet gestemd, ter inrigting van een raedplegend komiteit van wetgeving en administratie, is naer de Kamer der representanten

---

DE DUIVEL VAN DEN HAET.

(ZEDESCHETS).

In een stil en eenzaem dorp van het Kempenland, midden in de dore heide, leefden eens twee werklieden. Beide oefenden zy hetzelfde beroep, het waren schoenmakers. De eene hiet Jan Breens; hy was stil en eenvoudig, en leefde godvruchtig. Hy was getrouwd en had twee kinderen, Karolus en Karolina genaemd. De andere heette Klaes Janssens. Deze was een losbandige kerel, die — zoo als men zegt — van God, noch zyn gebod wist. Des zondags woonde hy byna nooit de Mis by, maer sleet die dagen steeds in herberg en kroeg. Dat hierby zyne kostwinning niet veel voortgang deed is ligt te gissen, daer des zondags, de zuer gewonnene stuivers, van zyne hand allen in die van den baes overgingen, en hy steeds met eene ledige beurs naer huis wederkeerde. Voeg daerby dat hy den ganschen maendag onbekwaem was om te werken.

Zoodat zyne zaken eerder moesten achter uitgaen dan voortgang doen.

Steeds is hier op aerde de mensch verblind in zyn lot. Wen hem de fortuin toelacht, eigent hy zich de oorzaek van zyn geluk toe: valt echter de looden hand van het ongeluk op hem neder, dan zal hy altyd anderen als den oorsprong zyner ongevallen aen duiden. Zoo ook was het met Klaes Janssens, steeds bekloeg hy zich dat Jan Breens hem zyne kalanten, door zynen achterklap ontvreemde; en nooit liet hy na den schynheilige, zoo hy hem noemde, te lasteren zoo dikwyls hy er gelegenheid toe had. Hoe deze dit alles verdroeg en zynen benyder beloonde, hoeft wel niet gezegd. Hy vergaf hem alles, en bad, ja, voor den verdwaelde, dien hy steeds als zynen broeder bleef aenzien.

Dan die afgunst, die nyd, van den boozen Klaes, veranderde welhaest in eenen diepen haet. Hy zag, de afgunstige, dat zyne zaken immer in een ergeren toestand geraekten, en hy puttede zynen geest uit om een middel te vinden, dat hem van de anders onvermydelyke armoede zou bevryden.

—

Eenige maenden zyn verloopen, en de voortyds zoo geachte schoenmaker Jan, zit in een eenzaem dakkamerken, eenige oude schoenen te lappen. De huisraed is niet meer gelyk voorheen: slechts bezit hy nog eenige gebrokene voorwerpen. Het overige is verkocht. Treurig zit de vrouw, met de weenende kinderen in een hoekje van den haerd, waer een klein rookwolkje in de schouw opstygt, eenig teeken dat er nog een vonkje onder de assche smeult.

Wat is toch de oorzaek van die plotselinge verandering in het eertyds zoo bloeijende huishouden van den regtveerdigen werkman?

Hoor, hy gaet het u zelf verhalen:

Mismoedig zag de deugdzame man, op het paer schoenen dat hy moest vermaken. Mismoedig keerde hy zyne oogen naer de vrouw, naer de kinderen, die in den haerd zaten te snikken. Eensklaps brak hy los, als hadde hy sinds lang zyn lyden verzwegen:

« Wee ons ellendigen! o vrouw, zie hier het laetste paer schoenen dat ons brood moet bezorgen; dan, o dan! gaet de honger ons met zyne yzeren klauwen verpletteren. Zie reeds heeft hy zyne stappen in onze wooning gezet, reeds grypt hy onze kinderen aen. » — en de oogen puilden den armen werkman van yzing uit het hoofd.

« — Zie, vrouw, ging hy met klimmende stem voort, daer hy op zyne kermende kinderen wees, zie, dat is het werk van den nydigen Klaes; dat heeft de duivel van den haet hem ingegeven. Gelasterd heeft hy my in alle gezelschappen en zoo myne kalanten ontstolen; onder het gewigt der armoede heeft hy my willen dooden; bedrog, vuigen list, heeft hy gebruikt; en thans stroomt het geld by beken in zyne kassen, en ik ben veracht en arm!! »

En hy trok zich de hairen uit het hoofd, en sloeg van wanhoop de gebalde vuisten ten bloede.

« En thans, zuchtte hy verder, wat blyft my nog over? Wat om myn brood te winnen? Niets!... Maer ja, o wanhoop! ik moet den valschaerd te voet vallen, voor hem de knie buigen; om een weinig werk smeeken, om vrouw en kinderen van den honger te bevryden! En hy zal weigeren aen myne nederige bede gehoor te verleenen! dit is afgryselyk, helaes! en toch! ik moet!... »

En moedeloos viel den werkman het hoofd op de borst.

Daegs na dit droevig tooneel zat des morgens de arme Breens in eene kamer van het huis van zynen vyand Klaes. Gemakkelyk zal het zyn, de oorzaek van dit bezoek te gissen. Hy kwam om werk. Reeds gedurende eene halve uer had hy in de kamer gewacht, waerschynlyk had hem de wreede Klaes eene halve uer op de pynbank der onzekerheid willen stellen.

Eindelyk hoorde men iemand met een tragen stap naderen, en welhaest bevond zich de arme werkman in tegenwoordigheid van zynen ryken vyand. Deze trad in de kamer met een gelaet waer trotscheid, haet en wreedheid op te lezen stond. Dit gezigt ontmoedigde den man, hoewel hy het verwacht had, en stamelende wenschte hy een goeden dag! doch de ryke antwoordde niet. Jan begon dan na eene pooze:

« Denkelyk, myn heer, hebt gy wel eenig gedacht van de zaek, die my tot u leidt. Gy weet hoe ik allengskens, van myne klanten beroofd, in de armoede ben gevallen. Gy kunt ook wel begrypen wat het zegt arm te zyn, als men eene vrouw en twee kinderen te onderhouden heeft. Sedert gisteren heb ik niet meer het minste werk; ik kom dan, o goede heer, u eenig werk af smeeken, om myne vrouw en kinderen het noodige te bezorgen... »

Klaes bleef onbeweeglyk. En na een weinig rust ging Jan voort:

« Waer zullen ik, myne vrouw en onze kinderen anders van bestaen. Dezen morgen hebben wy de laetste snede